

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K, za četrt leta 3-50 K, mesečno 1-20 K; za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K.

Posredstva štavlja 10 v.

Reklamacije so pošiljane preko. Ne frankirana pisma se ne sprejamejo. Rokopisi se ne vračajo, imenovati. Enostopna polti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vlm., večkrat po dogovoru.

36. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 24. aprila 1909.

Leto XII.

Prvi majnik je delavski praznik!

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljatev, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

Delavski praznik prihaja.

Približuje se veliki dan, ki je v delavskem koledarju zapisan z rdečimi črkami: Prvi majnik, svobodno izvoljeni praznik zavednega delavstva vseh dežel. Nekaj svečanega je v tej besedi, pravi praznični občutki prevzamejo delavca ob njenem glasu. Prvi majnik je resničen praznik. Dosegel je ta značaj kakor vsi prazniki človeštva; posvečen je posebnemu namenu in odtod izvira tudi njegov pomen.

Človek, ki živi v svetu stvarnosti, ljubi simbole, da mu predstavijo njegove ideje in ideale. Tako je tudi najmočnejša misel novega časa zahtevala svoj simbol in našla ga je v praznovanju prvega majnika. Ko je v delavstvu dozorelo zavedanje svojega razrednega značaja, se je porodila želja, dati tej zavednosti viden in dostojen izraz. Revolucionarna ideja je zalehala revolucionaren simbol in vseskozi revolucionarno je praznovanje prvega majnika. Med stare praznike, tradicionalne, priznane in potrjene, se je vrnil nov praznik, ki ga nihče ni dovolil in posvetil. Svobodna volja delavcev ga je izvolila in proletarijat mu je moral priporiti priznanje v dolgih, trdih bojih, ki se niso končali. Z bojem pridobljen praznik, to je pravi simbol delavskih ciljev in delavskega stremljenja, spremljevanega povesod in vedno s požrtvovalnimi, silnimi boji.

A delavstvo si ga je izvajalo v kljub trdovratnemu, fanatičnemu nasprotovanju razredov, ki so smatrali delavca za bitje, sicer živo, a brez lastne volje, v marsičem podobno tovarni živali, ki se razlikuje od navadne stvari samo z življenjskimi funkcijami. Nastopilo je delavstvo dne prvega majnika in s tem je pokazalo, da hoče biti faktor v javnem življenju in da si zna pridobiti veljavo, ki mu gre. To je bila mogočna demonstracija, ki je pomenila nekaj čisto novega v starem svetu. Četrti stan je stopil na plan in revolucionaren je bil njegov korak. Svet je ostrmel. Bilo mu je znano, da žive v njegovi družbi tudi delavci, ki delajo na polju, po delavnicah tovarnah, v jamah, na železnicah; a nikoli ni mislil na delavski razred. Naenkrat pa je stalo pred njegovimi začudenimi očmi delavstvo, enotna, mogočna množica, podobna velikanu, ki sam ni poznal svojih moči, a so se mu skoraj čez noč napele mišice in zasvetile oči. Različni, nejasni občutki so navdali ostarelo človeško družbo, kakor vselej spričo novega nenadnega pojava. Strah, jeza, domišljija, ošabnost, želja za maščevanjem — vse se je mešalo v dušah dednih gospodarjev. Delavstvo pa je s smehom motrilo vse izgube, kajti vedelo je, da je boj neizogiben in čutilo je, da mu bodo moči v boju naraščale.

In na svoj praznik je povedalo strmečemu svetu, kaj hoče. Preozek je postal okvir družbe, prešlaba njena sredstva za nove potrebe. Vsak čas zahteva svoje lastne oblike in ker so vedno lastniki pravne moči zadovoljni s koristjo, ki jo uživajo, in vsled tega zaljubljeni v razmere, ki ravno obstoje, morajo prihajati razdedovanci družbe, da razbijajo verige in da podero stene ječe, v katero se izpremeni svet, kadar se v starem poslopju izpremeni razmere.

Dobro in prijetno je bilo razredom, ki so se v meščanski družbi zavarovali posest in pravico do izkoriščanja drugih ljudi. Bil je čas, ko je zgradba družbe popolnoma zadostovala željam tistih, ki so kaj želeli. Ali čas se ni hotel ustaviti, ko je bila dozidana hiša kapitalizma. Še dalje je sledil dnevu dan in letu leto in kar je novi čas porodil novega, se ni moglo več prosto gibati v stari hiši. Lastniki pa se niso hoteli ozirati na potrebstvne prebivalcev; njim je bilo dobro in zdelo se jim je, da ne morejo biti razmere nikoli lepše. Kaj bi pomagalo, dopovedati jim, da človek ne more zidati za večnost? Kakor ob vsem, kar je nastalo v času, tako gloda čas tudi ob domu buržoazije; kakor je propadlo vse, tako mora propasti tudi sistem kapitalizma. Ali vsak organizem hoče ohraniti svoj obstanek; tudi kapitalistična družba hoče živeti, pa išče eleksirov, ki bi ji vlili večnost v žile in jo obvarovali smrti. Kamen razpade, rastlina uvene, človek umrje, svetovi propadajo — kapitalistična družba pa misli, da preživi vse. Toda živeti hočejo tudi tisti, ki služijo kapitalizmu samo za krmo in ker jim obstoječa družba ne more dati svobodnega razvoja, potrebujejo novo družabno obliko, v kateri bode prostora tudi zanje.

Človeško družbo namesto kapitalistične — to zglašuje delavstvo dne prvega majnika in v tem mogočnem gestu tiči njegov največji pomen.

Vse drugo, kar demonstrira delavski praznik, izvira iz te kardinalne zahteve. Boj je pot, po kateri se pride do cilja. Boj je vsako gibanje fizičnih in duševnih moči; iz boja izhajajo vse oblike. Tudi socialistični ideal ne more biti nič drugega, kakor posledica boja med starim in novim, med konzervativizmom in odločnim napredkom. Prvi majnik je praznik boja.

S svojim načelnim idealom se pa ne zmaguje. Za boj so potrebna sredstva in na dan svojega praznika jih zahteva delavstvo. Prvega majnika se dviga delavski glas za politične in gospodarske pravice. Iz njih arzenala mora dobiti orožje; iz večjih pravic mora črpati moči, da more vztrajati v boju. Volilna pravica, tiskovna, zborovalna in združevalna svoboda, odstranitev militarizma, osemurni delavnik, delavsko varstvo — to niso cilji modernega delavstva, temveč posamezne postaje na njegovi poti, ki vodi do popolne preosnove človeške družbe. Ali dosega vseh teh zahtev je potrebna, ker ne more človeštvo preko noči skočiti iz kapitalistične družbe v socialistično, temveč je tudi v svojem boju vezano z železnimi zakoni razvoja, ki ne trpe, da bi se jih prezrlo. Od etape do etape vodijo koraki in tudi najstrastnejša želja nam ne da perut, da bi preleteli mejnike posameznih dob evolucije. Zato ima vsaka posamezna zahteva svojo veliko važnost in je vredna najvnetejšega dela proletariata.

In z impozantnim praznovanjem bodo tudi slovenski delavci pokazali, da so pripravljeni bojevati se in zmagati.

Dreadnoughts.

Za večino ljudi pri nas je to nova beseda in še pred kratkim se ni skoro nihče zanimal zanjo, tudi če jo je slučajno čital ali slišal. Te malomarnosti se je treba odvaditi, zakaj Avstrija je postala častihlepna in noče v nobenem oziru več zaostajati za drugimi državami. Se pravi: Preden

bo naše šolstvo tam, kjer je francosko ali nemško, preden bomo imeli saj toliko svobode, kolikor je imajo Amerikanci, preden se bo mogel Avstrijanec tako braniti kakor Anglež, bo steklo še mnogo vode po Savi in Donavi. Pa zato ni treba, da bi nas glava bolela; to niso važne reči, saj ne po mnenju naših političnih in diplomatičnih komandantov. Resnično važen je militarizem, s katerim se lahko delajo lepše parade nego s katerikoli vseučiliščem in če na tem polju ne zaostanemo, bomo imeli respekta — saj sami pred seboj.

Oddelek militarizma je tudi marinizem; triumf človeštva je, da ne zna moriti in uničevati le na suhem, tudi na morju in če bog da, bo kmalu znalo tudi v zraku kazati svoj talent za ugonabljanje. Doslej se mora pač še omejevali na zemljo in na morje.

V obeh smereh je bil bog vojne z Avstrijo lahko precej zadovoljen. V kanonih, puškah in barkah je naložila toliko denarja, da ga ni ostajalo ne za ljudsko izobrazbo, ne za socialne reforme, ne za pospeševanje industrije, ne za izboljšanje poljedelstva. V času zadnje vojne nevarnosti se je izkazalo, da imamo čez noč lahko cele gozdove bajonetov skupaj; javnosti se pa pripoveduje šele sedaj, da je bila vsa naša vojna morarica popolnoma mobilizirana in patriotarski listi so strahovito ponosni, da je bila po osmih dneh, odkar se je izdal ukaz za mobilizacijo, zadnja naša barka pripravljena za boj.

To je bilo. A naša ljubeznjiva vojna uprava, ki si menda nikdar ni belila glave z vprašanjem, odkod da prihaja denar, skrbi po očetovski tudi za tisto, kar bo. Na svetu so nekatere države, ki imajo več bark kakor Avstrija; več in večje. Na prvem mestu je Anglija, kar je lahko umeti, zakaj Anglija je sestavljena iz otokov, okoli otokov je pa okrog in okrog voda. To je stara stvar. Poleg tega obsegajo večji del angleških posestev kolonije, do katerih se pride po morju. Za več let pa konkurira z Anglijo na vso moč Nemčija. Vzrok je kapitalističen. Nemška industrija se močno razvija, pa potrebuje vedno več trgov v tujini. Zato skuša dohiteti Anglijo tudi v pomorskem oboroževanju. Največje bojne ladje, kar jih ima doslej Anglija, se imenujejo „Dreadnoughts“; to pomeni „nič se ne boj“ in se izgovarja „drednauts“. V primeri z njimi so druge barke pravi čolnčki. Angleški Dreadnoughtsi imajo po 17.000 ton in nosijo po deset topov po 90¹/₂ centimetrov. Ker jih ima Anglija, jih stavi tudi Nemčija.

In to je polje, na katerem Avstrija noče zaostati. Tudi mi potrebujemo Dreadnoughtse. Tako pravijo naši vojni učenjaki. Potrebni so nam kakor ozeblemu solnce. Na vsak način jih moramo imeti.

Sicer so gospodje skromni. Za začetek so zadovoljni, če si napravimo dve, tri. Taka barčica velja približno šestdeset milijonov. Torej malenkost. Če dobi vojna uprava v ta namen 150 do 200 milijonov, bo že nekaj za začetek. Kar bo pozneje, bo druga reč. In kar zahteva militarizem za druge namene, se mora računati posebej.

Ljudstvu v Avstriji cveto torej lepe rožice. Da bo večina v delegacijah dovolila do zadnjega vinarja vse, kar bo vojno ministarstvo zahtevalo, je tako gotovo kakor amen v očenašu. Tudi na slovenske poslance, ki so sicer zdaj „opozicionalni“, se vlada lahko zanaša brez skrbi. Ljudstva pa ne

bo nihče vprašal. Kadar bo treba plačati, ga bodo že našli novi davki. In če bo treba zaradi tega več eksekutorjev, se pa nastavi; plačalo jih bo že — ljudstvo.

Zasluzka nič, draginja na vse strani, zato smo pa lahko ponosni, da smo velesila, ki ima tudi Dreadnoughtse.

Politični odsevi.

* **Pod drugim Bismarckovim kabineto** se še niso prav ogreli sedeži, pa se že misli zopet na izpremembe. Sedanji trgovski minister Weißkirchner bi imel dobiti ministrstvo dela, njegovo listnico pa bi imeli dobiti Čehi. To so same čudne reči. Weißkirchner je za trgovino res minister posebne vrste; v njegov resort spada industrija in njene interese bi moral varovati, kadar gre za trgovinske pogodbe z drugimi državami. A ko je bila pred kratkim trgovinska pogodba s Srbijo na dnevnem redu, ni bilo prav nič slišati o njegovem delu, temveč merodajen je bil edino agrarni vpliv. Če je nesposoben za trgovskega ministra, pa tudi ni z ničemer dokazal svoje posebne sposobnosti za upravo javnih del. — A trgovinsko listnico bi radi dobili Mladočehi. Kako to? Njihova stranka je del «Slovanske enote», ki zatrjuje dannadan, da je opozicijska. Obenem biti v opoziciji in v ministstvu — to je vsekakor nekaj novega in težko razumljivega.

* **Krščanski socialci na Dunaju** so že tam, kamor pridejo kmalu tudi naši klerikalci. Pri jaslih so namreč že vsa mesta oddana, pa so se začeli kregati med seboj. V 14 dunajskem okraju je na nekem shodu znani Schneider silovito udrihal po svoji krščansko-socialni stranki. Jezil se je, da ni bil izvoljen v deželni odbor, kamor so mesto njega poslali prof. Šturma. V svoji jezi je pa pripovedoval resnice, ki padajo kakor bič po krščanskih socialcih. Da so izvoljeni v mestih, a da delajo na celi črti agrarno politiko, je bilo še najmilejše očitjanje. Kadar ne bo na Kranjskem več prostih sinekur, se bodo slišale take reči tudi iz ust naših klerikalcev.

* **Mladočeški poslanec Kaftan** je v četrtek zjutraj v Pragi umrl. Kaftan, ki je bil že dlje časa bolan na želodcu, je pred pol leta izgubil svojega edinega sina, kar je močno vplivalo na njegovo stanje. Rojen je bil leta 1841, studiral je tehniko ter je bil kot strokovnjak za železniške in vodne stavbe na glasu. Bil je tudi častni doktor češke tehnike. Za prej je bil deželnozborni poslanec, leta 1891 je bil pa izvoljen tudi v državni zbor.

* **Nadomestna državnozborna volitev** je bila v četrtek na Kraji. Vinogradih v Pragi. Bilo je pet kandidatov. Nobeden ni dobil absolutne večine. Potrebna je ožja volitev med mladočeškimi kandidatom dr. Metelkom in češko-radikalnim prof. Zdrahalom. Po končani volitvi so bile demonstracije. Češki socialni demokratje so hoteli korakati pred uredništvo svojega glasila «Pravo Lidu». Na Karlovem trgu jih je napadla policija na konjih, ki je povzročila silen nered. Poslanec sodrug Johanis je posredoval; ko se je policija odstranila, so socialisti sestavili sprevod, ki je s protestnimi klici proti policiji in prepevajoč socialistične pesmi korakal pred uredništvo, kjer sta govorila sodruga Johanis in Némec. Na to se je množica razšla.

Turške uganke.

V Carigradu in v Turčiji sploh se gode velike in važne reči, a nihče jih ne more natančno določiti. Še se ne ve, če je med sultanovo vlado in med mladoturškim vodstvom res dosežen sporazum ali ne; in če je dosežen, je še odprto vprašanje, na kakšni podlagi je sklenjen. Skoraj nobeni vesti o turških dogodkih se ne more brez-pogojno verjeti; le to se lahko smatra za nepreporno, da je mladoturška zmaga zagotovljena. Velika uganka je zlasti, kaj je in kaj bo s sultanom. O njem in o namenih, ki jih imajo Mladoturki z njim, se vesti najbolj križajo in najbolj pobijajo.

Izmed neštevilnih nasprotujočih vesti se doslej lahko smatra za dognano: Mladoturki so z znatno vojno silo obkolili Carigrad na kopnem popolnoma. Med njimi in velikim vezirom Tefvik pašom se vodijo resna pogajanja, carigradske čete, izvzemši one v Jildizu, so se podvrgele Mladoturkom. Sultan doslej ni odstopil in ni odstavljen. Parlament se je preselil v San Stefano in zboruje tam.

Vsaka ura lahko prinese nove odločilne vesti. Izmed dosedanjih je omeniti sledeče:

Carigrad, 22. aprila. Zadnje govornice o sporazumu med sultanom in mladoturškim komitejem pravijo, da mora sultan vpriti šejh ul islama in parlamentarnega zastopstva priseči na koran, da bo vedno varoval ustavo, da bo zopet namestil vlado Hilmi paše in da bo mladoturškemu komiteju izročil kolovodje reakcionarnega punta. Sultan se je doslej le branil, odsloviti čete, ki so

v njegovi palači. Pogajanje se nadaljuje. Če bi prišlo do najhujšega, bi sultan lahko računal na 4000 mož svoje telesne straže. Če zadene mladoturška armada na odpor, bo prodirala v treh kolonah.

Carigrad, 22. aprila. Mestni poveljnik je mladoturškim voditeljem ponudil mestne ključe. Med predlogi Mladoturkov, ki jih je Tefvik paša naznanil sultanu, je baje tudi ta, da naj gre Abdul Hamid za nekoliko mesecev na potovanje, med tem pa bi vodilo vlado regenstvo, ki bi bilo sestavljeno iz Mladoturkov. Sultan bi moral priseči, da bo potoval kot privatna oseba in da ne bo snoval zarot ne doma, ne v tujini. — Zdi se, da ima mladoturška armada sledeči načrt: Za sedaj še ne maršira v Carigrad, temveč oklene mesto, dokler ne bo armada tako močna, da prisili 6000 sultanovih mož brez boja na kapitulacijo. V tem se pripravi fetva, s katerim izreka šejh ul islama, da je sultan odstavljen. Šele kadar se razglasi novi sultan, bo slovesen vhod v mesto.

Pariz, 22. aprila. Carigraskemu poročevalcu „Matina“ je Enver bej dejal, da sultan ne sme ostati na prestolu, ker bi to bila smrt domovine. Abdul Hamid lahko računa, da se mu daruje življenje, več pa ne sme pričakovati. — Razni visoki častniki v San Stefanu so zatrdili, da med sultanom in Mladoturki ni sporazuma in da je neresnična vest, češ, da armada ne pojde v Carigrad. — Enver bej je dejal, da armada doslej le zato ni odločno nastopala, ker ni vedela, če se more zanašati na mornarico; zdaj so tudi tam nezanesljivi elementi odstranjeni, tako da ni nobene zapreke več za mladoturški komitej. Odstranitev sultana je že sklenjena stvar.

Carigrad, 22. aprila. „Turquie“ javlja, da imajo Mladoturki v rokah imenik reakcionarjev, ki so povzročili protustavni upor; na imeniku je 543 oseb, med njimi Nadir aga, vodja evnuhov (haremskih služabnikov) iz Jildiza, intendant neke princeze, 17 dostojanstvenikov, 21 žurnalistov, drugi pa so hodže in vojaki. Postavljeni ne bodo pred vojno, temveč pred redno sodišče.

Po poročilih listov bo zborni poveljnik Na z i m paša danes zaprisegel s šejh ul islamom carigradske čete, da se ne bodo mešale v politiko in da ostanejo zveste ustavi. Potem pojdejo carigradski vojaki v mladoturški tabor, da podajo ondotnim vojakom roke. Vojaška požarna bramba in mornariška infanterija so že prisegle.

Carigrad, 22. aprila. „Serveti Tuum“ poroča posameznosti, na kako grozen način je bil zadnji teden poveljnik bojne oklopnjače „Assar i Tefvik“ umorjen od mornarskih vojakov. Zgodilo se je to pred sultanovo palačo. Sultan je gledal skozi okno in je potem mornarjem poslal svoje cesarske pozdrave. Hči umorjenega je zblaznela.

Carigrad, 22. aprila. Število žrtv pri pobijanju Armencev v vilajetu Adana se ceni na 15.000. Med žrtvami je mnogo žen in otrok. Cele vasi so uničene. Oblasti zahtevajo, da bi se opravile spričo Evrope, od armenskih škofov in dostojanstvenikov izjavo, da je dogodka provociralo armensko revolucionarno gibanje in žugajo, da bo vse pobito, če se ne prinese taka izjava.

(Dalje glej „Zadnje vesti“.)

Iz stranke.

o **Ljubljanskim sodrugom!** Po sklepu okrajnega odbora ljubljanskega se vrši letošnje majsko praznovanje po nastopnem redu: Ob 1/2 7. zjutraj koncert «Slovenske filharmonije» v «Svicariji» v tivolskem gozdu. Vstop prost. Točno ob 1/2 10. odhod na vrt «Narodnega Doma». Popoldne shodi po raznih krajih okolice. (Da se morejo določiti referenti, naj zaupniki še tekom prihodnjega tedna vse potrebno ukrenejo ter sporoče zahteve na naslov sodruga Koemurja, Dunajska cesta št. 20.) Ob 1/2 4. dohod sodrugov iz Spodnje Šiške, Rožne doline, Glince, Most, Zelene jame in drugih krajev okolice. Ob 4. zabaven sestanek sodrugov in njihovih družin na prenovljenem vrtu restavracije «International» (pri sodrugu Petriču) na Resljevi cesti št. 22. Godba in vsakovrstne druge zabave. Vstop le proti izkaznici, ki se dobe pri vseh organizacijah, zaupnikih ter upravi «Rdečega Prapora» na Dunajski cesti št. 20. Z legitimacijami naj se sodrugi preskrbe še pred 1. majnikom, ker ta dan bodo vsi strankini prostori zaprti. Dolžnost vsakega sodruga je, da se udeleži priredb z majskim znakom. Komur je praznovanje 1. majnika zaprečeno, naj pride vsaj zvečer na zabavišče ter pripelje seboj tudi svojo družino.

o **Ljubljanska okrajna organizacija** si je letos omislila lične majske znake, ki se dobe po 20 vin. pri vseh zaupnikih ter pri upravi «Rdečega Prapora». Sodrug, sežite po njih! Prvega majnika naj ne bo nihče brez majskega znaka.

o **Spodnja Šiška**. 1. majnika ob 2. popoldne je shod na vrtu gostilne pri Vodniku. Po shodu skupen odhod v Ljubljano na vrt restavracije «International».

o **Vič, Glince, Rožna dolina**. Zbirališče sodrugov 1. majnika popoldne je v «Restavraciji» v Rožni dolini. Točno ob 3. je odhod v Ljubljano.

o **Monte, Novi Vodmat**. 1. majnika popoldne se zbirajo sodrugi «pri županu» ter sodrugu Lavtarju na Selu. Točno ob 3. je odhod v Ljubljano.

o **Več sodrugov v Ljubljani**, ki jim je onemogočeno praznovanje prvega majnika, je sklenilo, darovati del zaslužka dotičnega dne v namene okrajne organizacije. Priobčujemo to na zahtevo dotičnih sodrugov, ki želé, da bi se odzvalo še več posnemalcev. Imena darovalcev se priobčijo v listu. Okr. odbor.

o **Tržič**. 1. maj bomo v Tržiču proslavili kar najimpozantnejše. Zvečer ob 1/2 8. bo javni ljudski shod pri Pelerju (gostilna Kavčič). Po shodu veselica, na kateri najde vsakdo dovolj zabave. Sodrug, pridite vsi!

o **Zagorje ob Savi**. Spored majske proslave letos bo naslednji: 1.) Ob 1/2 7. zjutraj zbirališče pri rudniški čakalnici v Kisovcu, ob 7. spreved iz Kisovca na Loke in Zagorje z rudniško godbo. 2.) Ob 9. ljudski shod v dvorani gosp. Riharda Mihelčiča. Dnevni red: 1. majnik in njegov pomen. 3.) Popoldne ljudska veselica. Pri veselici sodeluje slavna rudniška godba; začetek ob 2., vstopnina 20 vin. za osebo. — Delavci in delavke, udeležite se vseh priredb na dan 1. maja. Odbor.

Strokovni pregled.

— **Strokovne organizacije v Ljubljani, pozor!** 27. aprila zvečer naj pridejo v sobo združenih organizacij zastopniki ljubljanskih strokovnih organizacij na važno sejo.

Anton Kristan, strokovni tajnik.

— **Štrajk mizarjev v Zagrebu** je — končan. 20. aprila so zaupniki mojstrov in delavcev podpisali novo kolektivno pogodbo. Plačovalo se bo od ure in po kvoti, kakršno so zahtevali delavci. Akordno delo se bo od sedaj zanjaprej smelo delati, ali cenik je zelo visji in boljši nego poprej. Minimalna plača za mizarje, ki so v prvem letu pomočništva: 35 vin. na uro, za delavce v drugem letu pomočništva 42 vin. in za one v tretjem letu 48 vin., kar odgovarja tedenski plači od 18 K 31 vin., 21 K 66 vin. in 24 K 76 vin. Natančnejše bomo še poročali.

— **Iz krogov brivskih pomočnikov** se nam piše o žalostnih razmerah v ti stroki. Dopisa ne objavljamo, ker vse te nedostatke, ki jih navaja dopisnik, more odpraviti razredna organizacija brivskih pomočnikov. Zato svetujemo, naj se brivski pomočniki vse bolj oklenejo svoje strokovne organizacije, nego so se je doslej.

— **Izprtje čevljarjev v Budapešti**. Čevljarji v Budapešti so imeli z mogotci sklenjeno kolektivno pogodbo, ki bi imela poteči že v svečanu tekočega leta, ali podaljšala se je v skupnem sporazumu do avgusta tekočega leta. Ko se je to zgodilo, niso hoteli nekateri mogotci nič več plačevati po pogodbi, češ, da nočejo podaljšanja. Tarif se ni držal, radi česar so pomočniki nastopili z zahtevo, da se je obojestransko držati pogodbe. Na to zahtevo so mogotci odgovorili — z izprtjem 400 pomočnikov rayno na veliki teden. Število izprtih se je po Veliki noči še povečalo. Čevljarski pomočniki naj zato ne iščejo dela v Budapešti.

Umetnost in književnost.

: **Razprave VII. zbora jugoslovanske socialne demokracije**. V založbi Delavske Tiskovne Družbe v Ljubljani je izšel zapisnik o razpravah letošnjega strankinega zbora. Lična knjižica obsega 112 strani. Sestavljena je po stenografskem zapisniku ter podaja v pregledni obliki referate in razprave vseh treh dni, vse sklepe, imenik delegatov in novi pravilnik stranke; dodan je tudi brnški narodnostni program. Knjiga je torej neobhodno potrebna vsakomur, ki hoče poznati strankino življenje, zlasti pa vsakemu sodrugu, ki hoče bodisi tudi v najožjem krogu delovati agitatorično. Z ozirom na obsežnost se lahko pravi, da je cena 60 vinarjev zelo nizka. Vsem sodrugom, ki se zanimajo za notranje delo in za razvoj stranke, priporočamo zapisnik najtoplejše. Naroča se pri Delavski Tiskovni Družbi, Ljubljana, Dunajska cesta 20.

Domače vesti.

— **Narodnost je mišolovka**, ki jo liberalci zadnji čas posebno pridno nastavljajo, misleči, da je med delavci cel kup neizkušenih mišek, ki se bodo vjele vanjo. Lanski septembrski dogodki so pa slatinina, ki jo natikajo vanjo. Ignoranti, ki ne poznajo abecede socializma, pripovedujejo, da je socialna demokracija zrastle na Nemškem. Generali brez vojakov dajejo liberalni stranki v znamenju narodnosti delavske glasove na razpolago. Prvaki se pa ogorčujejo, če kdo ne smatra septembrskih dogodkov za «Tabu», ki se ga ne bi smel nihče dotakniti. — Nekaj nevednih in nemislečih ljudi je pač povsod na svetu; toda zavedno slovensko delavstvo, katerega se našteje že lepa četa, pozna predobro tiste sirenske glasove in se jih tako malo boji, da mu še voska ni treba za ušesa. Narodnost je že zanimiva reč, ampak kadarkoli govore narodnjaki o njej, jo rabijo za švintl. Obstanek je

prva potreba na svetu in naprej si je treba zavarovati življenje. Kajti če pogine človek, je tudi narodnost pri hudiču. Kdor ima 20.000 letnega dohodka, hišo, vilo, lov i. t. d., lahko goji narodnost za šport; delavec mora pa naprej skrbeti za svoj obstanek in zato se mora borovati proti tistim, ki žive in se zabavajo na njegov račun. Kadar prihajajo gospodje z narodnostjo, imajo edini namen, zasuti delavcem oči s peskom, da bi pozabili na kruh in v svojih sovražnikih gledali »prijatelje«. Septembrski dogodki! Kaj je to pravzaprav? Ker se je liberalcem tako slabo godilo, da so potrebovali nenavadno krepke reklame, pa so zapeljevali ljudi v neumnosti, naj bi bila zdaj prepovedana vsaka trezna sodba o tistih dogodkih? Ker je župan Hribar predlagal, da naj Schwarz pokliče vojake, naj bi se slovenski delavci kar z dlako zapisali liberalcem? S septembrskimi dnevi je tako: Tisti dogodki na Pogačarjevem trgu pomenijo tragedijo, za katero niso kričali narodnakarji do današnjega dne pribavili nobenega zadoščenja. Ampak kar je bilo pred tragedijo, je bila lopovščina, ki ostane, kar je, vzlic poznejši tragediji. In ker so lani šturmali kazino, ker so trgli nemške napise, ker so pokale puske, ker so nekateri ubogi zapeljanci v zaporu, nekateri pa pred sodbo, se ni položaj slovenskega delavca prav nič izboljšal in se s takimi spektakli nikdar ne bo izboljšal. Če hoče, da se mu izboljša, se mora organizirati in sicer organizirati proti tistim, ki ga izkoriščajo, pa naj so v svoji mladosti pili tevtonško pivo, ali pa srkali sladko mleko slovanske matere. Delavec proti izkoriščevalcem — tako je povsod, pa bo tudi na Slovenskem tako.

— Pri ljubljanskih občinskih volitvah so liberalci »zmagali«. Bili bi torej lahko zadovoljni in bi molčali. Toda ker so morali za volitve razviti nenavadno veliko agitacijo in zapraviti kup denarja, se vendar jeze in skušajo olepšati svojo zmago. Pri tem bi tudi radi dosegli, da bi se pozabile neke malenkosti, na primer da dva stara pristasa nista hotela kandidirati in da bi lahko prišlo komu na misel, vprašati, zakaj sta pravzaprav odklonila kandidacijo. Da se ljudem ne bi porodile take misli, se zdaj lažejo — zlasti v celjskem »Narodnem Dnevniku«, v tem žalostnem nasledniku nekdanje »Domovine« — da so socialne demokrate podpirali klerikalci in Nemci. Brez podobnih laži ne morejo naši liberalci preživeti prav nobenih volitev. A pri letošnjih občinskih je ta laž že posebno smešna. Klerikalci so se ves čas pripravljali, da nastopijo sami in ko so zadnje dni spoznali, da ne gre — zakaj ne, vedo že sami — so izdali svojim pristasm strogo parolo, da naj ostanejo doma. Nemci? Hm, Nemci so se udeleževali volitev, a glasovali so — za liberalce. Če je treba, je tudi dokazov za to. Taka je ta reč z ene strani. Z druge strani je taka, da cela vrsta socialno-demokratskih volilcev ni vpisana v volilnem imeniku; po stari razvadi so se zanašali, da mora biti na rotožvu vendar pravica. Zato so pa v volilnem imeniku volilci, katerih pošta nikjer ne more najti, ker jih ni. Tudi za to imamo dokaze. Navedeni so volilci v hišah, ki ne eksistirajo. Vpisani so volilci, ki jih je treba iskati pri Sv. Krištofu. In — agitirali so liberalci. A kako? V »Mestnem Domu« je vojaški urad mestnega magistrata. V pondeljek je ta urad enostavno izginil, v njem se je namestil liberalni agitacijski lokal, pred njim je prčala četa liberalnih agitatorjev in kdor je prišel čez stopnice, so ga hitro potegnili noter, pa so se zamenjavale glasovnice tako čudovito, kakor da imajo tam kakšnega »čarovnika«. Seveda je to navadna metoda liberalnega zmaganja in čas bo že prišel, ko bodo z njo ostali na cedilu. Za zdaj bi pa bilo vendar boljše, da bi na tihem vzivali sadove svojega »truda«, ne pa po nepotrebnem provocirali. Zakaj dobrega ne dosežejo s tem nič.

— Če zdaj ne bo konec socialne demokracije na Slovenskem, tedaj si pa lahko oddahnemo! Če bi imeli Zizibambule toliko dejanske moči, kolikor imajo nekateri njihovi veljaki korajže z jezikom, kadar so sami, tedaj ne bi kazalo socialni demokraciji res nič drugega, kakor napraviti testament. Toda tej korajži je treba le nekoliko pogledati na dno, pa se vidi, kako se trese in isče, kje da bi se oprijela. V Šiški so imeli Zizibambule v nedeljo zakoten shodek, s katerim so pa hoteli silovito paradiirati. Očka Ribnikar že prej ni mogel nič opraviti s svojo znanostjo, odkar so mu pa starejši očka Hribar prepovedali načelnstvo v N. D. O. ter mu ukazali, brigati se bolj za ljubljanski trg, pa isče v Meki slovenskih Zizibambul, v Trstu. Od tam sta prišla v nedeljo kar dva proroka, dr. Mandić in njegov adlat, »učeni« Jaklič. Kaj je govoril Mandić, je težko povedati, zakaj izmed tistih par možicov, kar jih je bilo na shodu, ga nihče ni razumel; Mandićev jezik namreč ni ne hrvatski, ne slovenski, ampak nekakšen slovanski volapik, o katerem še ni spisana ne slov-

nica, ne slovar. Kar je čeval Jaklič, je pa bilo, v dialektu »Slovenskega Naroda« za poč't. Bogve v kakšnih sanjah mora živeti ta komandant shodovskih razbijačev, da se upa v železničarski Šiški čenčati o vplivu N. D. O. na tržeske železničarje! Velikanski mora biti ta vpliv, če se pomisli, da je dobila slavna N. D. O. pri zadnjih blagajniških volitvah na železnici celih 7 glasov. Ljubljanske Zizibambule, katerih nikdar ni bilo mnogo, pa jih je še od dne do dne manj, so tolažili, da se jim ni treba bati socialnih demokratov. Seveda ne. Le tako lepo med štirimi zidovi naj ostanejo, pa se jim res ni treba bati. Še manj pa se kdo boji njihove »sile« in otročje baharije. Tudi zaba se je enkrat napihovala in konec je znan.

Naročajte in širite naš list!

Zadnje vesti.

Sultanova usoda.

Carigrad, 23. aprila. Člani parlamenta in senata so se včeraj v San Stefanu konstituirali kot »Narodni zbor«, da razpravljajo o položaju in o potrebnih korakih. Sejo je vodil predsednik senata Said. Na dnevnem redu sta dva predloga; prvi se tiče odstranitve sultana Abdul Hamida, drugi pa vzhoda mladoturske armade v Carigrad. Maršal Gazi Muktar paša je iz različnih razlogov proti odstranitvi sultana. — Med razpravo je priplulo pet bojnih ladij pred San Stefano ter naznanilo, da se postavljajo narodnemu zboru na razpolago. To je povzročilo veliko navdušenje in je napravilo splošno razpoloženje za predlog o odstavitvi. Slišati je, da je narodni zbor že z večino glasov sklenil odstaviti sultana Abdul Hamida in da je tudi šejk ul islam sporazumen ter da je že pripravil »fetva«, ki izreka odstavitve.

Carigrad, 23. aprila. Sultan je pod vtiskom zadnjih dogodkov obolel. — Meni se, da se ta vest razširja, da se ž njo lažje utemelji odstavitve Abdul Hamida. Nekdaj je strogo veljalo načelo, da odstavljeni sultan ne sme ostati živ, češ, da ne more biti dveh sultanov obenem. Izjema je bila dovoljena, če je bil odstavljen sultan blazen.

Carigrad, 23. aprila. Nekaj zaupnik Mladoturkov je pravil o namenih glede na Rešad-efendija to-le: »Bolj jasno in enostavno ne morem precizirati našega stališča, kakor če pravim: Vzamemo ga pač. Zanj nimamo ljubezni ni sovraštva, ničesar ne pričakujemo od njega in ne bojimo se ga. Rešad-efendi postane sultan edino zato, ker nečemo in — priznam — ne moremo odpraviti hišnega zakona Osmanov, ki obstoja že 400 let. Od Selima I. že velja zakon, da prihaja vedno najstarejši član familije na prestol; naj postane 64 letni Rešad-efendi padišah! To vemo, da je vzgojen kakor vsi osmanlijski principi in da torej v pravem in v prenešenem smislu besede nič ne ve o svetu in o razmerah, ki so tam zunaj. Ampak svoje ime zna zapisati in toliko pameti bo že imel, da bo razumel, kadar mu minister predloži kakšen dekret na podpis, da mora tedaj porabiti svoje znanje. Rešad-efendi lahko nastopi s tradicionalno nevzgojenostjo svoje familije vladati. Princ Rešad ne bo škodoval svojemu narodu. Če bi imeli svobodo, da si izvolimo sultana, bi bili pustili Rešada že zaradi njegove starosti in bi bili izvolili morda katerega izmed Abdul Hamidovih sinov, ki živjajo zadnji čas res nekaj popularnosti. Ampak za nas ni zdaj vprašanje, kdo sedi na prestolu, temveč kdo ga obdaja in kako se dobi jamstvo, da bodo vedno tisti okrog padišaha, ki so najsposobnejši. Teh jamstev ne bo manjkalo, v tem nam lahko zaupa ves svet. Iz svoje palače, imenovane ječe, je prišel tudi Rešad šele, odkar smo vpeljali ustavo. Če se more govoriti o vtisku, ki ga napravi, je ta, da kaže prav miren, dejal bi zaspan značaj. Naj spi dalje kot padišah! Narod ima dovolj čuvajev, ki bodo varovali njegovo svobodo in njegov napredek.

Carigrad, 23. aprila. Včerajšnjega narodnega zbora se je udeležilo okrog 220 poslancev in 19 senatorjev. Glavno vprašanje je, če se ima včerajšnji sklep, da se sultan odstavi, smatrati kot legalen in če bo šejk ul islam podelil zaželjeni fetva. Včerajšnja seja je bila od začetka do konca tajna.

Carigrad, 24. aprila. Včeraj ob 10. dopoldne se je narodni zbor zopet zbral na sejo, ki še traja in je tajna. Sultanov telesni zdravnik profesor Bier izjavlja, da so vse vesti o Abdul Hamidovi bolezn izmišljene.

Berlin, 24. aprila. »Lokalanzeiger« javlja iz Carigrada: Pri glasovanju o odstavitvi sultana je bilo 136 glasov za, 59 pa proti. Sultan se je baje obrnil do šestih velesil za garancije za njegovo življenje, svobodo in posest, da pa ni dobil odgovora. Turški listi javljajo, da je sultan

avstro-ogrskemu poslaniku predložil, naj Avstrija zasede Macedonijo (?) pa naj zato varuje njega. Grof Pallavicini je baje potrdil to vest, ki je silno razburila vojsko proti sultanu.

Carigrad, 24. aprila. »Osmanli« našteva v uvodnem članku vse gorje, ki ga je Abdul Hamid prizadel narodu, in zahteva, da odstopi. — Današnji selamluk se je izvršil normalno. Nastopilo je pa manj vojaštva kakor ponavadi.

Carigrad, 24. aprila. Mladoturški komité je poslal sultanu naznanilo, da mu noče storiti nič hudega. Sultan je obljubil, da stori vse, kar se zahteva od njega.

Carigrad, 24. aprila. Pri včerajšnjem selamluku je veliki vezir naznanil diplomatom, da je predsednik senata Said iz San Stefana poslal brzojav, v katerem izraža sultanu zvestobo, a zahteva očiščenje vlade in uprave. Maršal Kamphfelner paša je v sultanovem imenu izjavil, da mu je zborni poveljnik Mahmud Ševket dopoldne brzojavil, da se čudi govoricam o odstavljenju sultana. Macedonska armada je prišla pred Carigrad, da vzpostavi red in kaznuje krivce. S tem bi bil dosežen sporazum med sultanom in Mladoturki. To se pripisuje zbornemu poveljniku Nazimu, ki se je včeraj odpeljal v San Stefano.

Carigrad 24. aprila. Zdi se, da maršira macedonska armada proti mestu. Makrikej med San Stefanom in mestnim zidom je zaseden. Tudi proti Peri in Bosporu je videti napredovanje čet. Meni se, da so bile vse današnje izjave samo finte in da se vrši akcija proti Jildizu.

Poslano.*)

Odprto pismo

založnikom »Slovenskega kašipota po Ljubljani«.

Slučajno mi je prišel v roke ravno izdani »Kašipot« in nisem malo strmel nad vsebino istega. Ker si ne morem misliti drugega, kakor da so izdali ta Kašipot moji strupeni in škodoželjni bsebniki, vprašam Vas tem potom, zakaj ste izpustili mojo trgovino, dasiravno bi bilo na mestu, da bi bila označena moja tvrdka na treh krajih?

Po vsem Vašem delu, ki se dá presoditi iz knjižice, je moje mnenje, da za tako nalogo sploh niste izvežbani; vrhutega ste se tako malo informirali, da ste najbrže imeli mojo trgovino za protinarodno.

Bolje bi bilo, ako bi si bili prihranili to delo in prepustili drugim, ki dobro poznajo tukajšnji trg in ki ne bi dajali take nemarnosti v tisk in jo razpošiljali med svet.

Taka knjižica, ki ima toliko neodpustnih napak, nima nobenega pomena in kdor pozna značaj trgovcev v Ljubljani, se mora samo zgražati nad tako škandalozno sestavo.

S spoštovanjem

Engelbert Skušek

modna trgovina, Ljubljana, Mestni trg 19.

*) Za vsebino ne prevzema uredništvo odgovornosti.

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo

Telefon št. 177

52-38

L. Tomažič
zaloga piva
v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n.
slavnemu občinstvu priporočam
**zagrebaško in
:: češko pivo ::**

Telefon št. 177

Prva domača slov. pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855.

Številka telefona 210.

Ustanovljeno leta 1855.

10-9

Ceniki zastoj in
poštine prostol



Pozor!

Kder želi imeti dobro
uro, naj jo zahteva z
znamko „Union“, ker te
ure so najbolj trpežne in
natančne. Doba se pri:

Fr. Čudnu
urarju in trgovcu
v Ljubljani
delničar in zastopnik
švicarskih tovarn
„Union“ v Bieleu in
Genovi. 40-5

Krasno

pomladansko zalogo mod-
nega blaga za gospode in
dame, priporoča:

Engelbert Skušek
Ljubljana
Mestni trg šte. 19.

104-55

Klobuke, cilindre
in čepice v najnovejših faconah in v
velikih izberah priporoča

Jvan Soklič, Ljubljana
Pod Trančo šte. 2.

52-24

Svoji k svojim!

Lud. Černe

zlatar in trgovec z urami

ter zapriječeni sodnijski cenilec
Ljubljana, Wolfove ulice 3.

Izborna zaloga briljantnega blaga,
zlatnine, srebrnine in raznih ur.

Lastna delavnica

za popravila in nova del a,
Cene najnižje. So'ldna postrežba.



Josip Leon

krojaški mojster

Celje Gosposka ulica 4
Gosposka ulica 9

se priporoča cenjenemu občinstvu za mnogobrojna
naročila.

Posebno se priporočam cenjenemu prebivalstvu
iz Trbovelj in okolice ter naznanjam, da pro-
dajam ob plačilnih dnevih

10-2

v Trbovljah na Vodi
v hiši gospe Plevčak.

Vzamem tudi mero za obleke, katere izvršim do
prihodnjega plačilnega dneva.

Globoko izpod cene

prodajam zaradi pomanjkanja prostora ravno doše spomladne in letne obleke, površnike, dežne
plašče za gospode in dečke. Najmodernejša konfekcija za dame in deklice.

Konfekcijska trgovina
v Ljubljani

52-27

A. Lukič

Pred škofijo šte. 19.

Napak je

misli, da se „dobra kava“
pripravlja le iz „samih ka-
vinih zrn“, nikakor —

kajti dober pridatek povikša kavino moč,
njeno barvo in njen okus. — To je resnično;
prepričajte se blagovoljno s poskusom pristnega
„**Franckovega**“ pridataka za kavo.

Kmečka delavska
gospodarska zadruga

v Dobravljah, Goriško.

Registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Ustanovljena 1. 1908.

Vino se pošilja od 56 litrov naprej
po jako zmernih cenah.

Podpisano se tem potom zahvaljuje
dosedanjim vinskim odjemalcem, po-
sebnemu občnemu konsumnemu društvu v
Ljubljani, delavskemu konsumu v Idriji,
zasebnikom v Mirnu in drugod.

To priliko pa uporabi, da priporoča
veliko množino še neprodanega vipav-
skega naravnega vina iz lastnih kleti zdru-
ženih kmetov iz Dobravelj, Skritlj, Brji,
Šmarji, Rihemberga, Kamenja in bližnjih
vasi, vsem svojim dosedanjim in novim
odjemalcem po Kranjskem, Primorskem,
Štajerskem, Koroškem in drugod.

Zadružno vodstvo.

Nova Lenasi & Gerkman Nova
slovenska trgovina Ljubljana vogal Stritarjevih in Lingarjevih ulic
slovenska trgovina
priporoča

za pomlad in poletje
vsakovrstno sukneno, volneno in platneno blago.

Cene solidne in postrežba točna.

24-10

Ustanovljena 1847.

52-18

Ustanovljena 1847.

Čovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 :: LJUBLJANA :: Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in go-
spoke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški vozički i. t. d.
Najnižje cene. Najsolidnejše blago.

Največja zaloga, najboljše in najcenejše trdka za
naročevanje ozir. nakupovanje!

Čopčev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje,
Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodah po 1/2, 1/3, 1/4
in 1 kg. 104-38

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in naj-
lepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvnega za
pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravljena za vsakovrstne prevlake.

Brunolna za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno
1. 1832.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno
1. 1832.

1. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Maščoba za usnje.

Oljnatih barv, priznane najboljše.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.

Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpežnega.

Glpsa, alabasterskega in štukaturnega.

Karbollneja, najboljše.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudninskih.

Kleja za mizarje in sobne slikarje.

Vzorci za slikarje, najnovejših.